

BAUTASTEINN

N HALLDÓR KARSSY FD. 1. NOVEMBER 1720 D. 8. FEBRÚAR 1811
LGRÍM ÞÓRASSON FD. APRÍL 1855 D. 1. SEPTEMBER 1900
RÍÐUR HANNA ÞÓTTIR FD. 24. JANÚAR 1890 D. 11. APRÍL 1970
RÍÐFINN ÞÓTTIR FD. JÚLÍ 1850 MAÍ 1710
ÓNÍNA HALLGRÍMA ALFREÐSDÓTTIR FD. 5. MARS 1904 D. 12. ÁGÚST 1960

Útgefandi: Kirkjugarðasamband Íslands
1. tölublað 13. árgangur maí 2008

Pegar dómklukka Drottins slær - Gunnar Bollason	bls. 4
„Marin français“ - Björn Th. Björnsson	bls. 9
Kirkjugarðurinn á Ingjaldshóli	bls. 12
Bók um útfararsíði helstu trúarbragða	bls. 16
Kópavogskirkjugarður fram úr væntingum	bls. 18
Glæsilegt hús í Gufuneskirkjugarði	bls. 20

ORAX Sigtæki

með rafmagnshleðslu

Efni:
hleðslukassi úr áli
rör úr ryðfríu stáli.

Lengd: 225
Færanleg breidd: frá 69 - 94 cm
Þyngd: 38 kg

BIKAB flokkunar- gámar

- Flokkun úrgangs
- Gámurinn er heitgalvanísieraður m/glansáferð
- Tvær einingar f/úrgang úr svörtu polyethylíni
- Lokur úr áli
- Klæðning: dökkgræn

Grafarklæði / graframmi

Þekur hliðar grafarinnar til botns og þekur gröfina allan hringinn. Samanstendur af tveimur löngum plönkum og tveimur t-formuðum endastykkjum.

K-60 Dreifari f / salt & sand

- Rúmmál: 60 lítrar
- Dreifubreidd: 0,6 m
- Þyngd 31 kg
- Fyrir jarðveg, sand og salt.

Lágur þyngdarpunktur og meðfærilegur.
Er einnig nothæft sem venjulegar hjólbörur.

RölTec vatnspóstar

Mobilplant sjálfvökvunar kassar

MobilPlant
til í meðfylgjandi stærðum:
65 x 30 cm ferhyrndur
60 x 40 cm ferhyrndur
40 x 30 cm ferhyrndur
50 x 30 cm rúnnaður

Bentzen As

Solgård Skog 4, 1599 Moss, Norge.

Telefon: +47 69 24 49 40 Telefaks: +47 69 24 49 44

www.bentzenas.no

Frumvarp um breytingu á lögum um kirkjugarða hefur loksins verið lagt fram á Alþingi

Þórsteinn Ragnarsson
formaður Kirkjugarða-
sambands Íslands.

Dóms- og kirkjumálaráðherra hefur lagt fram ríkisstjórnarfrumvarp um breytingu á lögum um kirkjugarða, greftrun og líkbrennslu, nr. 36/1993. Þær breytingar og viðbætur sem frumvarpið boðar eru langflestar tímabærar og er það er álit manna að vel hefi tekist til við endurskoðun laganna í heild.

Tvennt hefur verið fellt út úr nýja frumvarpinu. Það eru atriði sem voru í frumvarpi því sem afgreitt var frá kirkjuþingi og lagt var fyrir ríkisstjórn 2006. Annars vegar er það heimild kirkjugarða til að taka gjald í líkhúsi.

Hins vegar er það stefnumörkun stjórnvalda um að líkhús verði aðeins rekin af heilbrigðisstofnunum og kirkjugarðsstjórnunum

Í núverandi frumvarpi er gert ráð fyrir að allir þeir sem áhuga hafi á rekstri líkhúsa geti hafið slíkan rekstur. Í frumvarpinu er lagt til að ráðherra verði veitt heimild til að setja í reglugerð nánari reglur um stofnun og starfrækslu líkhúsa. Ekki er lengur gert ráð fyrir þeirri stefnu stjórnvalda að rekstur líkhúsa sé samfélagsþjónusta sem falin verði kirkjugarðastjórnunum og heilbrigðisstofnunum. Þess má geta að á Norðurlöndum er rekstur líkhúsa ekki í umsjón einkafyrirtækja heldur er opinberum aðilum falin þessi samfélagsþjónusta.

Stjórn Kirkjugarðasambandsins lýsir yfir mikilli óánægju með að ríkisstjórnin leggi frumvarpið fram með þessum frávikum sem stangast á við vilja Kirkjuþings.

Hér verða tilgreindar helstu breytingar sem frumvarpið boðar:

- ✓ Lagt er til að flytja skuli lík í líkhús eftir að lækni er búinn að úrskurða mann látinn og tilgreindur er hámarks dagafjöldi sem megi vera frá andláti að útför.

- ✓ Lagt til að óheimilt sé að greftra lík eða brenna nema það sé í kistu og hjúpað líkklaedum eða öðrum klæðnaði.
- ✓ Bætt er við sérstökum kafla um flutning kistu eða duftkers milli landshluta eða milli landa. Ráðuneytið setji leiðbeinandi reglur um flutninginn.
- ✓ Í nýjum kirkjugörðum verði skylt að gera ráð fyrir óvígðum reit og sérstökum reitum fyrir önnur trúarbrögð en kristin.
- ✓ Sérstakur kafli er um kirkjugarða og grafreiti og friðhelgi þeirra. Þar kemur fram að heimilt sé að afmarka sérstaka reiti fyrir mismunandi trúarbrögð og einnig óvígðan reit ef hlutaðeigandi kirkjugarðsstjórn samþykkir. Auk þessa er bætt við ákvæði um sérstakan minningarreit við kirkju vegna horfinna, látinna og druknaðra er skuli njóta sömu friðhelgi og legstaður.
- ✓ Ákvæði er varða bálstofur, duftker og greftrun þeirra eru sett í sérstakan kafla.
- ✓ Sérstakur kafli er um útför og þá sem koma að útförum og þjónustu við látna og aðstandendur þeirra. Hugtakið „útför“ er skilgreint og ákvæði er um að eftirlit með þjónustunni verði af hálfu dóms- og kirkjumálaráðuneytis.
- ✓ Lagt til að Kirkjugarðaráði verði heimilt að gera þjónustusamning við Kirkjugarðasamband Íslands.

Þegar blaðið fór í prentun hafði allsherjarnefnd Alþingis ekki afgreitt frumvarpið og er útséð um að það verði afgreitt frá þinginu á þessu vori.

Þórsteinn Ragnarsson,
formaður KGSÍ.

BAUTASTEINN

Útgefandi:

Kirkjugarðasamband Íslands

Ábyrgðarmaður:

Þórsteinn Ragnarsson

Afgreiðsla:

Skrifstofa KGRP, Fossvogi

Sími: 585 2700, Fax: 585 2701

www.kirkjugardar.is

Ritsjórn:

Smári Sigurðsson

Guðmundur Rafn Sigurðsson

Sigurjón Jónasson

Umsjón, greinaskrif og ljósmyndun:

Hulda G. Geirsdóttir

Umbrot og prentun:

Guðjón Ó - vistvæn prentsmiðja

ISSN 1670-2395

Forsíðumyndin:
Nýtt starfsmannahús í
Gufuneskirkjugarði.
Ljós.: Auður Þórhallsdóttir.

Gunnar Bollason sagnfræðingur skrifar:

Þegar dómklukka Drottins slær

*Jakob á Húsafelli og síra Jón lærði
á Möðruvöllum skiptast á legsteinum*

Þorsteinn Jakobsson á Húsafelli hlóð upp Snorralaug árið 1858. Á steininum eru upphafsstafir síra Vernharðs Þorkelssonar og ártalið 1858. Ljóm.: Fornleifavernd ríkisins/Gunnar Bollason.

Fátt segir af íslenski steinsmiði fyrr á öldum. Flestar grafarhellur hérlendis frá 17. og 18. öld voru fluttar inn fullgerðar frá Danmörku en þar hafði efnið oft verið sótt til Gotlands, einkum sandsteinn. Á þessu eru þó auðvitað undantekningar. Má þar nefna steinþró (sarkófag) Páls biskup Jónssonar í Skálholti, sem heita má með merkari fornleifafundum hér á landi, og hina svonefndu Garðasteina. Eru það flatir legsteinar úr grágrýti, sem sjá má nokkuð víða í kirkjugörðum suðvestanlands en flestir eru þeir í einum garði í kirkjugarðinum í Görðum á Álftanesi. Af þeim kirkjustað draga þeir nafn. Hefur Björn Th. Björnsson listfræðingur skrifað greinar um þá á þessum vettvangi. Hér ber einnig að geta legsteina Guðmundar Guðmundssonar frá Bjarnarstaðahlíð í Skagafirði. Legsteinar hans bera af hvað handverk varðar enda hefur hann verið nefndur barrokkmeistari Íslands. Maklegt væri að gerð væri glögg grein fyrir verkum hans og vera má að á þessum vettvangi birtist eitthvað um það efni úr penna höfundar á næstu misserum.

Frá átjándu og öndverðri nítjándu öld hafa þó nokkrir legsteinar innlendir varðveist í kirkjugörðum landsins. Margir þessara steina verða raktir til þeirra Húsafellsfeðga Jakobs Snorrasonar (prests Björnssonar, 1756-1839) og sona hans Gísla á

Augastöðum (1805-1885) og Þorsteins á Húsafelli (1814-1868). Hafa legsteinar þessarar gerðar því verið kallaðir Húsafellssteinar og eru þeir og höfundar þeirra efni þessa greinarkorns. Jakob Snorrason hefur verið talinn fremstur legsteinasmiður þeirra Húsafellsmanna. Hefur hann merkt sér nokkra steina, sem fátítt var, svo sem steinninn yfir Guðmund Vigfússon „ökonomus“ eða hegningarhússráðsmann er síðast var bóndi á Gullberastöðum í Lundarreykjadal. Þá er vitað að hann gerði steinninn yfir séra Hallgrím Pétursson í Saurbæjarkirkjugarði.¹ Gísli á Augastöðum, sonur Jakobs, var talinn fjölhæfur maður, greindur vel og hagnæltur. Hann var forsöngvari í Stóraáskirkju langa tíð. Hann var ekki aðeins hagur á stein heldur einnig á tré og járn og mun hafa smíðað sér sverð mikið sem hann hafði með sér á ferðum á Arnarvatnsheiði.² Þorsteinn Jakobsson bjó á Húsafelli frá 1840 til dánardags. Hann var hreppstjóri og þjóðhagasmiður, smíðaði auk legsteina malkvarnir, ljái, og ístöð auk annars.³ Þorsteinn hlóð upp Snorralaug árið 1858 að frumkvæði síra Vernharðs Þorkelssonar.⁴ Ekki fékk þó Þorsteinn að merkja sér verkið, heldur eru meitlaðir á stóran stein yfir aðveitustokknum upphafsstafir síra Vernharðs og ártalið 1858. Ef myndin af Snorralaug hér til hliðar prentast vel ætti að grilla vel í stafina á steininum.

Húsafellssteina er flesta að finna í kirkjugörðum vestanlands. Flestir munu legsteinar eftir þá Húsafellsfeðga vera í Reykholtskirkjugarði og í Stóra-Ási en þá er að finna í flest öllum kirkjugörðum Borgarfjarðarprófastsdæmis. Þeir deilast og víðar, suður í Mosfellsdal, norður í Bólstaðarhlíð og einn er norður á Möðruvöllum í Hörgárdal.⁵ Hafa þeir líklega verið dregnir að vetrarlagi á sleðum norður Arnarvatnsheiði þó hestur gæti mögulega borið þá smæstu.

Steinarnir eru flestir úr rauðleitum sand- eða leirsteini en aðrir úr grárri þéttkorna steintegund. Rauði steinninn er úr Bæjargili á Húsafelli og mun finnast þar á tveimur stöðum. Grái steinninn mun ekki eins algengur þó víða megi hann finna enda mun hann ekki eins auðunninn og rauði steinninn. Finnst hann í Selgili sem er nokkru framan við Húsafell.⁶ Efnið í Húsafellssteinum er afar viðkvæmt og hafa frostsKemmdir farið ómjúkum höndum um flesta þeirra.

Eitt algengt sérkenni á Húsafellssteinunum er röð samtengdra hálfmána sem eru á öllum jöðrum steinsins og í öðrum tilfellum

1. Þór Magnússon: „Legsteinasmiðar“, *Hugur og Hönd. Rit Heimilisiðnaðarfélags Íslands* 2000, bls. 37.

2. Aðalsteinn Halldórsson o.fl.: *Borgfirzkar æviskrár*, 3. bindi, Sögufélag Borgarfjarðar, 1973, bls. 25.

3. Sveinbjörg Guðmundsdóttir o.fl.: *Borgfirzkar æviskrár*, 12. bindi, Sögufélag Borgarfjarðar, 2003, bls. 350.

4. *Múraratal*, Þorsteinn Jónsson ritstj., 1. bindi, Þjóðsaga, Reykjavík, 1993, bls. 75. [Lýður Björnsson samdi myndatextann sem vitnað er til].

5. Þór Magnússon: „Legsteinasmiðar“, bls. 37.

6. Sama heimild, bls. 37.

Legsteinn settur síra Magnúsi Grímssyni í Mosfellskirkjugarði.
Ljós.: Fornleifavernd ríkisins/Gunnar Bollason.

Legsteinn í Fitjakirkjugarði í Skorradal yfir Björn Jakobsson frá Húsafelli, smíð á Fitjum í Skorradal.
Ljós.: Fornleifavernd ríkisins/Gunnar Bollason.

raðast litlir ferningar kringum umgjörðina og verður bil á milli þeirra. Verður því áletrunarflöturinn ögn upphækkaður. Þetta er svonefndur *tannstafur* og er alþekktur í skreytilist 19. aldar. Stærð Húsafellssteina er nokkuð mismunandi en aldrei eru þeir svo stórir að nái grafarstærð eins og fyrr tíðkaðist. Þór Magnússon fyrrverandi þjóðminjavörður bendir á að stærsti steinninn í Reykholtskirkjugarði sé um 49 x 124 cm. Margir steinanna eru ferhyrmdir en ekki er óalgennt að efst sé hálfmáni og stundum neðst líka en bogarnir ná þá ekki út í hliðar steinsins og verða því þar stuttar axlir. Innan þessara boga er þá meitlað blómaskraut eða jurtateinar. Letrið er oftast með tvennu móti, annars vegar hástafir eða upphafsstafir latínuleters (antiqua, majuscules) og hins vegar settletur eða skrifletur. Aldrei er gotneskt letur (fraktur) á þessum steinum, eins og algengt var á legsteinum fyrr, enda hér komið fram á 19. öld.⁷

Nú er mál að horfa til nokkurra Húsafellssteina og ber okkur fyrst niður í Mosfellskirkjugarði. Austarlega í gamla hlutanum er fallegur gráleitur Húsafellssteinn og er hann því tekinn úr Selgili í Húsafellslandi. Steinninn er bogadreginn efst og neðst en annars eru hliðar beinar og verða stuttar axlir þar sem bogarnir og hliðar mætast. Kringum áletrunarflötinn eru smáir samliggjandi hálfmánar alls sextán á hliðunum en níu milli horna efst og neðst. Bekkur sem er meðfram hliðunum er meitlaður þannig að hann rís og dalar. Innan bogans efst er upphleypt krossmark og upphleyptir skrautvindingar til beggja handa. Svipað skreyti er neðst. Lengd steinsins er 102,5 cm og hann er 58,5 cm á breidd. Stafirnir eru hástafir latínuleters og ekki

óhaganlega meitlaðir. Grunn rispa er ofarlega fyrir miðjum steinum en kemur þó ekki í veg fyrir að lesið verði á steininn þótt letrið risti ekki djúpt. Á steinum stendur:

MAGNÚS GRÍMSSON
PRESTR AD. MOSFELLI5ÁR
DÁIÑ 1860 35 ARA
HANN VAR
GUDRÆKIÑHÓGVÆR
HUGVITS MADUR
GÓDMENNI RART I
GÁFUM MJÖG LIPUR.
TIL MIÑINGR SETTU MÆT
UM BRÓÐIR ELSKUÐ SYSTKIN
OG EINKA DOTTIR R.
ST. GR.
BONA FAMA HOMINI
TUTIOR EST PECUNIA

Latneska setningin í enda grafskriftarinnar merkir að gott mannorð sé gulli betra.

Síra Magnús prestur og skáld fæddist þann 3. júní 1825 að Lundi í Lundaarreykjadal og lést 18. janúar 1860 á Mosfelli. Hann var sonur Gríms Steinólfssonar á Grímsstöðum í Reykholtssdal og konu hans Guðrúnar Þórðardóttur prests að Lundi Jónssonar. Hann lærði undir skóla hjá síra Búa Jónssyni á Prestbakka og var tekinn í Bessastaðaskóla 1842 en hann varð stúdent frá

7. Sama heimild, bls. 37.

Legsteinn í Möðruvallakirkjugarði í Hörgárdal, settur síra Jóni lærða Jónssyni presti á Möðruvöllum. Ljós.: Fornleifavernd ríkisins/Gunnar Bollason.

Reykjavíkurskóla 1848. Guðfræðipróf tók hann frá Prestaskólanum 1850. Hann stundaði kennslu í Reykjavík, var ritstjóri Nýrra tíðinda um skeið og kom nokkuð að leiklist. Síra Magnús fékk Mosfell í Mosfellssveit 13. júní 1855 og vígðist þangað um haustið. Hélt hann Mosfell til æviloka. Honum er lýst sem liprum rithöfundum og skáldi. Hann sinnti fornfræði með styrk frá fornfræðafélagi og gaf sig að þjóðsögum og náttúrufræðum enda hafði hann á skólaárum sínum verið leiðsögumaður erlendra náttúrufræðinga um landið. Hann var hugvitsmaður og bjó, sem dæmi að nefna, til sláttuvél, vatnsvél og róðravél auk annars. All mikil ritstörf liggja eftir síra Magnús. Hann kvæntist árið 1848 Guðrúnu Jónsdóttur (1815-1880) kennara á Bessastöðum Jónssonar. Eitt barn áttu þau hjón, Ragnheiði (1850-1909) í Milton í Dakóta.⁸

Gráu steinarnir úr Selgili, eins og steinn síra Magnúsar, eru mun fátíðari en rauðleitu steinarnir úr Bæjargilinu sem nú verður varpað ljósi á. Bregðum okkur snöggvast upp í Borgarfjarðardal. Við erum stödd í kirkjugarðinum á Fitjum í Skorradal. Að kórbaki Fitjakirkju, um metra út frá norðaustur horni kirkjunnar er rauðleitur Húsafellssteinn og snýr hann í austur. Steinninn sá

var settur Birni smið, syni Jakobs á Húsafelli, og líklega hefur annar hvor bræðra hans, Gísli eða Þorsteinn, hér haldið um meitil. Á steininum stendur:

+ SMÍÐUR FRÆGUR
 BJÖRN JAKOBS SON
 FÆDDUR 1797
 GIPTUR 1834
 DÁINN 1844
 BJÓ HANS Í BRJÓSTI
 BAR RAUN VITNI
 GÓÐFÚS GLEÐI
 GUÐ[LEG EDLIS?]
 ER YNDI ÚTSTRÁÐI
 TIL ALLRA HLIÐA
 VORU ÞVÍ ORÐ
 OG VERK SAMTAKA
 AÐ GLEÐJA M[ENN?]
 OG GAGN AÐ [GJÖRA]
 OPT KALLAR SLÍKA
 FIRR ENN ÁSTMENKJÓSA
 HIMNA DROTTINN
 TIL HYRÐAR SINNAR
 SÍNUM MANNI LJET RISTA
 RAGNHEIÐUR EGGERTSDÓTTIR

Steinn Björns er ferhyrndur og eru upphleyptir tannstafir meðfram jöðrum hans. Letrið er allt með hástöfum latinuleters. Efst í vinstra horni er krossmark. Steinninn er 87 cm á lengd, 43 cm á breidd og 10,5 cm á þykkt. Björn var fæddur 28. desember 1787 og lést 27. september 1844. Hann var sonur hjónanna á Húsafelli, Jakobs Snorrasonar og Kristínar Guðmundsdóttur, eins og fyrr greinir. Björn var gull- og silfursmiður og hagur á flesta hluti eins og hann átti kyn til. Hann bjó í Lundi í Lundarreykjadal 1835-1837 og á Fitjum í Skorradal frá 1837 til dánardægurs. Ekkja hans, Ragnheiður Eggertsdóttir (prófasts Guðmundssonar í Reykholti), bjó eftir lát Björns áfram á Fitjum og giftist síðar Sigurði Helgasyni frá Jörfa. Meðal barna Björns og Ragnheiðar voru síra Jón á Hesti og víðar, Rannveig sem átti Þorstein Árnason á Fitjum og Jón bóndi í Reykjavíri við Djúp, síðar á Rauðsstöðum.⁹

Hér fyrr var getið legsteins á Möðruvöllum í Hörgárdal. Er hann sá Húsafellssteinn sem vitað er til að hvað lengst hafi endað frá sínum smiðastað. Steinninn er vinstra megin á malarstígnum sem liggur upp að kirkjunni á leiði B-40. Af rauðum lit hans má sjá að hann er sóttur í Bæjargilið en steinninn er nú brotinn og mjög veðraður. Hann var settur síra Jóni Jónssyni lærða (1759-1846) presti á Möðrufelli og síðast á Möðruvöllum. Fékk síra Jón vin sinn Jakob Snorrason á Húsafelli til að meitla í steinninn eftirmæli sín og skyldi steinninn vera við kirkjudyrr svo allir mættu lesa.¹⁰ Ekki er ráð nema í tíma sé tekið enda hefur síra Jón fengið Jakob til að meitla steinninn meðan prestur var í fullu fjöri en Jakob lést sjö árum á undan síra Jóni. Á steininum mun standa:

8. Páll Eggert Ólason: *Íslenskar æviskrár frá landnáms tímum til ársloka 1940* [hér eftir Í.Æ.], 3. bindi, Hið íslenska bókmenntafélag, Reykjavík, 1950, bls. 423-424.

9. Aðalsteinn Halldórsson o.fl.: *Borgfirzkar æviskrár*, 1. bindi, Sögufélag Borgarfjarðar, 1969, bls. 424.

10. Bjarni E. Guðleifsson: *Möðruvallakirkja í Hörgárdal*, bæklingur útgefinn af sóknarnefnd Möðruvallakirkju 1999.

Legsteinn Jakobs Snorrasonar legsteinasmíðs á Húsafelli. Steinninn er við kapelluna þar. Myndinni er snúið um 180°.

Ljós.: Fornleifavernd ríkisins/Gunnar Bollason.

LIGGUR HÉR ROTINN
LÍKAMI DAUÐANS
JÓNS PRESTS JÓNSSONAR
JESÚ KRISTS SYNDARA
VONÆÐI SÁ AF NÁÐ
AÐ VERÐA HÓLPINN
EN ATHÖFNUM SÍNUM
ENGUM TREYSTI.
MINNSTU ÞESS, MAÐUR,
HVAÐ MEST UM VARÐAR
TAK RÁÐ Í TÍMA
OG TRÚÐU GUÐI

Síra Jón var fæddur á Guðrúnarstöðum í Eyjafirði, sonur síra Jóns Jónssonar prests að Núpufelli og konu hans Sigríðar Bjarnadóttur að Björgum Ólafssonar. Hann átti Helgu Tómasdóttur prests á Grenjaðarstöðum Skúlasonar og voru tengdasynir þeirra og afkomendur margir í prestastétt. Hann var talinn vel að sér í mörgu og fjölhæfur og gaf sig mikið að trúarbrögðum, landbúnaði og hagfræði. Eftir hann liggur margt skrifað bæði prentað og í handritum.¹¹

Það er við hæfi að enda þetta ferðalag um kirkjugarða norðanlands og sunnan á Húsafelli þaðan sem legsteinar þessi eru upprunnir. Sunnan megin við kapelluna sem þar stendur er legsteinn Jakobs Snorrasonar. Ekki er hann á leiði Jakobs heldur hallast hann á hvolfi upp að kapelluveggnum í sæmilegu skjóli. Þetta er mikill og völdugur steinn. Pykkt hans er víða 9 cm en mælist mest 9,5 cm. Á jöðrum hans er fjöldi hálfmánalagaðra tannstafa eins og algengast var með Húsafellssteina. Lengd steinsins er 103 cm og breiddin 53,5 cm. Letrið er nokkuð mismunandi að stærð. Í nafni Jakobs eru stafirnir um 4 cm en stafirnir smækka eftir því sem neðar dregur. Steinninn er illa farinn og víða mjög dældaður. Gerir það aflestur erfiðan þótt flest megi þó greina en vafaatriði eru höfð innan hornklofa. Á steinum stendur:

HIER HVILIR ÞU
HEID[ARLEGI?]
FOLDAR ÖLD[UNGUR?]
IACOB SNORRASON
FÆDR I ADALVIK 21 JAN 1756
GIFTR KRÍSTINU [GUÐM]D 1793
DAINN 21 [JULI] 1839
FADIR 14 BARNNA HVURA 10
LÁTINN LIFÐU FÖÐUR.
[...]DU NU [...] I J[VÖLU] JKAUTI
[...]DRA I MODR LITLA J[TUND]
EPTR [...]DNAR ÆFI ÞRAUTIR
UNIR ÞIN J[AL Í FØGRUM LUND
DOM KLUKA ÞEGAR DROTTINS^S SLÆR
DAUDINN ÞER APTR SKILAD FÆR

+++

ÞANNIG JETTI VIRTA VINI
JON PR: JON^S J: EIFIRDING^Z.

Athygli vekja tvær seinustu línurnar: *þannig setti virta vini Jón prestur Jónsson Eyfirðingur*. Heita má að stappi nærri fullri vissu að hér sé kominn síra Jón lærði Jónsson, prestur á Möðruvöllum í Hörgárdal, fornvinur Jakobs, og sá sem Jakob meitlaði legsteinninn yfir svo tímanlega og fyrr er lýst. Má því því segja að þeir vinirnir hafi skipst á legsteinum og lýsir það djúpri vináttu. Orðin sem fyrir koma í grafskriftinni um dómklukku Drottins má finna á nokkrum legsteinum í Borgarfjarðarprófastsdæmi. Ekki hefur höfundur þessara orða fundið önnur dæmi um þau á legsteinum í öðrum héruðum í rannsóknum sínum. Á steini Jakobs er hendingin nokkuð frábrugðin frá því sem algengara var eða *Dómklukka þegar Drottins slær, dauðinn þér aftur skilad fær*. Á Húsafellssteini í kirkjugarðinum í Saurbæ á Hvalfjarðarströnd eru orðin þessi: *Þegar dómklukka Drottins slær, dauðinn ykkur ei haldið fær*. Er fyrsta hendingin titill þessa greinarkorns.

Húsafellsfeðgar höfðu ekki formlega menntun í steinsmíðaðið, en legsteinar þeirra eru fallega gerðir og bera höfundum sínum glöggt vitni um listfengi og natni. eru legsteinar þeirra og handbragð afar merkur hluti af iðn- og listasögu Íslands.

Höfundur er verkefnisstjóri kirkjuminja hjá Fornleifavernd ríkisins

11. Páll Eggert Ólason: *ÍÆ.*, 3. bindi, bls. 189.